

The Birds of Paradise

Paradijsvogels spreken tot de verbeelding, zeker tot die van vogelaars aan deze zijde van de aardbol, langs de grijze Noordwest-Europese kusten. Slechts weinigen is het gegeven meer dan een handvol van de 42 beschreven soorten paradijsvogels in het wild te hebben gezien. Auteur Clifford B. Frith uit Australië en illustrator William T. Cooper komen ieder tot 22 soorten; de Amerikaan Bruce M. Beechler bracht het tot 31 soorten.

Paradijsvogels worden ook vereenzelvigd met Nieuw-Guinea. Voor twee soorten, de Schildgeveervogel (*Ptiloris paradiseus*) en de Victoria's Geweevogel (*Ptiloris victoriae*), kan men alleen terecht in Noordoost-Australië. Twee andere zijn endemen van de Molukken. 'The Birds of Paradise' verscheen als zesde deel in de Oxford University Press serie 'Bird Families of the World'. De auteurs gingen niet over een nacht ijs. Voor hun studie analyseerden ze 4850 soorten in het bezit van musea zijnde vogelhuiden. De bibliografie beslaat 26 bladzijden. Alle aan paradijsvogels verbonden onderwerpen passeren de revue. Uitgebreid aandacht krijgt de bescherming van de groep, waarvan honderd jaar geleden honderdduizenden exemplaren slachtoffer werden van toen heersende mode-opvattingen. Thans beschouwt men drie soorten in hoge mate bedreigd, waaronder de oogverblindende Blauwe Paradijsvogel (*Paradisaea rudolphi*). Ook besteden de auteurs aandacht aan de rol van paradijsvogels in de cultuur van de Nieuw-Guinea bewonende volkeren, aan hybridisatie tussen soorten onderling en aan de geschiedenis van aan paradijsvogels uitgevoerd onderzoek. Een door onze landgenoot John Gerard Keulemans in de vorige eeuw geschilderde afbeelding van Blauwe Paradijsvogels ontbreekt niet.

GL.O.

Clifford B. Frith & Bruce M. Beechler: The Birds of Paradise. 613 pagina's. Met 15 kleurenplaten en veel zwartwittekeningen van William T. Cooper. Voorwoord van Sir David Attenborough. Figures, grafieken, kaarten en sonogrammen (1998). Uitgever Oxford University Press, Great Clarendon Street, Oxford OX2 6DP. ISBN 0-19-854853-2. Prijs £ 50.00; in Nederland f 191,-.

Proceedings 1st Meeting of the European Ornithologists' Union

Het Instituto Nazionale per la Fauna Selvatica 'Alessandro Ghigi' (Via Ca' Fornacetta 9, I-40064 Ozzano, Emilia, Bologna, Italië) verzorgde de 'proceedings' van de eerste bijeenkomst van de Europese Ornithologen Unie die van 28 tot 30 augustus 1997 te Bologna plaatsvond.

Het boekwerk (360 bladzijden) bevat een groot aantal waardevolle op schrift gestelde voordrachten die tijdens de bijeenkomst zijn gehouden. Hieronder bevinden zich vele artikelen over gedragingen, ecologie, vogeltrek en ringonderzoek, atlasprojecten, populatiestudies, bescherming en ecofysiologie.

Enkele vogelsoorten die onder meer worden be-

handeld, zijn: Visdief, Heggenmus, Koekoek, Grauwe Klauwier, Kluit, Zilverplevier, Tuinfluiter, Italiaanse Mus, Bonte Vliegenvanger, Zwartkop, Koolmees, Spreeuw en een ondersoort van de Zebra-vink in Australië (*Taeniopygia guttata castanotis*). Uit de lange adressenlijst van aanwezigen blijkt dat de vertegenwoordiging uit Nederland maar heel povertjes was. Evenwel was Arie van Noordwijk voorzitter voor een deel van de voordrachten.

Fernando Spina & Alessandra Grattarola (eds.): Proceedings of the 1st Meeting of the European Ornithologists' Union. 360 bladzijden. Biologia e Conservazione della Fauna, volume 102 (1998). ISSN 1126-5221. Uitg. Instituto Nazionale per la Fauna Selvatica 'Alessandro Ghigi', I-40064 Ozzano, Italië.

Natuurreisgids Scandinavië

De Kosmos Natuurreisgids van Noorwegen, Zweden en Noord-Finland heeft een concept dat wij zelden tegenkomen en hoewel Duitstalig, aan te bevelen is voor bezoekers van Scandinavië die daar gewoonlijk heengaan om van de natuur te genieten maar niet zulke fanatieke natuurvorsers zijn om allerlei specialistische gidsen mee te gaan slepen.

Deze nieuwe gids verschaft informatie over toeristische zaken (kusten, meren, dalen, gebirgen, fjorden, fjells, steden en landstreken) ook algemene informatie (geschiedenis, Vikingers, politiek, landbouw, geologie, geografie, klimaat, geschikte reistijd enzovoorts) maar daarnaast bestaat de inhoud van de gids voor de helft uit het herkennen van 97 vogelsoorten, 21 zoogdiersoorten, 5 gewervelde dieren en insecten, 4 paddestoelsoorten, 4 mossen en korstmossen, 4 varens, 8 wilde planten en hun bloemen, 24 bomen en struiken, alle behandelde soorten met een beschrijving en een tegenoverliggende kleurenfoto. De teksten zijn zo compact mogelijk en daarom een gids die toch gemakkelijk is mee te nemen op reis. Weliswaar wordt in deze gids niet naar volledigheid gestreefd, maar worden opvallende en meest voorkomende soorten behandeld op een overzichtelijke wijze. Met deze gids komt het hele gezin aan z'n trekken voor wat betreft algemene informatie zowel over de natuurgebieden als over flora en fauna. Het verschaft talloze suggesties voor allerlei natuurhistorische tochtjes (walvissen!) en over natuurgebieden.

Renate & Achim Kostrzewa: Scandinaviën. Noorwegen, Schweden, Nordfinland. Tiere und Pflanzen entdecken. 287 bladzijden, 356 kleurenfoto's, 39 kleurentekeningen, 22 kaarten (2000). Kosmos NaturReiseführer. ISBN 3-440-0 925-2. Uitg. Kosmos Verlag, Postfach 10 60 11, D-70049 Stuttgart, Duitsland. Prijs DM 34,90, ÖSh. 255,-, Fr. 32,50.

Overzicht van ringactiviteiten in Italië van 1980-1994

Van alle vogelsoorten die gedurende de jaren 1980 tot in 1994 in Italië zijn geringd is in volume 103 (1999) een overzicht gegeven waar alle soorten zijn geringd met een kaart en twee, soms drie, grafieken naast de beschrijving. Een waardevol

overzicht, vooral voor diegenen die met de Italiaanse taal enigszins uit de voeten kunnen. In elk geval kunnen wij nagaan waar zeldzame broedvogels van een ring zijn voorzien.

Als inleiding wordt de geschiedenis van het ringonderzoek in Italië in het kort beschreven. Het eerste Italiaanse ringstation, het Osservatorio Ornitologico del Garda werd opgericht in 1929 door Alessandro Ghigi. Later kwamen de ringstations van Ancona, Castel Fusano, Genua, Mesola, Pisa en Sicilië die elk eerst hun eigen ringen gebruikten. De vogelvangst was toegestaan tot 1970. Deze zeer interessante uitgave is het raadplegen alleszins de moeite waard.

Stefano Macchio, Antonella Messineo, Davide Licheri & Fernando Spina: *Atlanta della distribuzione geografica e stagionale degli uccelli inanellati in Italia negli anni 1980-1994*. 274 bladzijden, zeer veel kaarten en grafieken (1999). ISSN 1126-5221. Volume 103: *Biologia e conservazione della fauna*. Uitg. Istituto Nazionale per la fauna selvatica 'Alessandro Ghigi', Via Ca' Fornacetta 9, I-40064 Ozzano dell'Emilia (Bologna), Italië.

Wilde dieren, rooftuig en jachtwild: fauna in de historie van Aragón, Noord-Spanje

Het boek 'Wilde dieren, rooftuig en jachtwild: de geschiedenis van de fauna van Aragón' is een verslag van een zoektocht in oude literatuur, tot 1940, naar verhalen over zoogdieren, vogels, amfibieën en reptielen waarbij duidelijk stond aangegeven dat het om deze Noordspaanse regio gaat. Aragón bestaat uit drie provincies: Huesca, Zaragoza en Teruel.

Beren, Wolven, Steenbokken, Monniksgieren, Purperkoeten, Hazelhoenders, Knobbelmeerkoeien en nog zeven andere grote diersoorten leefden in vroeger tijden in Aragón. Sommige van hen zijn pas heel kort geleden verdwenen. De jacht heeft een ongekende invloed gehad en irrationele vervolging van stootvogels en roofdieren is tot dertig jaar geleden doorgegaan. Wie weet hoe de fauna er vroeger uitzag? Er is eigenlijk maar weinig informatie bewaard gebleven, zeker als je het vergelijkt met Nederland. Maar van sommige soorten konden verspreidingskaarten worden getekend, met 10 x 10 km blokken en dan blijkt het vergeleken bij 150 jaar geleden heel anders te hebben uitgezien.

De uitgave is verzorgd in samenwerking met de regionale natuur- en milieufederatie Ecologistas en Acción. De uitgave van het boek is aangegrepen om de huidige grote natuurwaarden in Aragón te benadrukken en een groter draagvlak te krijgen voor beschermingmaatregelen. Daarbij wordt de jacht, die nog steeds bijzonder populair is, als hoofdverantwoordelijke voor de teruggang van veel soorten aan de kaak gesteld. Een verandering van het landschap voor grootschalige landbouw, financieel gesteund door de Europese Unie, is de laatste decennia de tweede grote verantwoordelijke voor het verdwijnen van diersoorten.

De illustraties in het boek zijn bijna allemaal in 1660 gepubliceerd in Amsterdam en door Matthias Merian vervaardigd.

In het hoofdstuk over de relatie tussen de mens en wilde dieren wordt beschreven, met voorbeelden uit Aragón, hoe in vroeger tijd de mens de natuur als een vijand en als een inkomstenbron zag. Irrationele vervolging van bepaalde zoogdieren, vogels, amfibieën en reptielen was een gevolg van een totaal gebrek aan kennis over deze dieren en angst. In de tegenwoordige tijd is er vooral veel veranderd, met name in de steden. Daar ziet men de natuur als iets moois en aangenaams maar op het platteland heerst een heel andere visie. Aragón bestaat vrijwel uitsluitend uit ontvolkt agrarisch en natuurgebied en men heeft weinig op met natuurwaarden: er is grote aversie tegen het beschermen van Beren, er wordt veel gejaagd en er is uitsluitend interesse in schaalvergroting en de daarmee gepaardgaande subsidiestroom uit Brussel.

In het hoofdstuk over de fauna van de geschiedenis van Aragón komen de belangrijkste bronnen aan de orde. Ignacio de Asso maakte al in 1784 een volledige lijst van de plant- en diersoorten van Aragón, maar daarna is er weinig gepresteerd. Madoz, een minister van financiën, hield in 1845-1850 een enquête in alle dorpen van Spanje en de ruim een eeuw later gepubliceerde resultaten leveren veel gegevens over jachtsoorten en schadelijke dieren op. Buitenlandse jagers en ornithologen hebben ook hun steentje bijgedragen, alsmede het in 1980 gepubliceerde werk van Aragües & Lucientes over vogels van Aragón.

De meest interessante soorten die in het boek worden behandeld zijn: Wolf, Bruine Beer, Otter, Lynx, Wilde Zwijn, Edelhert, Damhert, Ree, Steenbok, Pyrenese Steenbok, Wilde Ezel, stootvogels, steppenvogels, Kwartelkoning, Purperkoet, Knobbelmeerkoei, Zwarte Frankolijn, Kramsvogel en andere zangvogelsoorten.

Dat het boek in de Spaanse taal is uitgegeven, zal voor velen helaas een belemmering zijn. Niet minder dan 35 bladzijden in het boek behandelen vogels. Tevens is een literatuurlijst toegevoegd. Als bijlagen van het boek zijn de vogellijsten van Ignacio de Asso (1784), Navas (1918-1920) en van Olivier (1931, 1941, 1942) opgenomen.

De auteur, de Nederlander Kees Woutersen, heeft met dit boek veel propaganda voor de Spaanse natuur en tegen de jacht en de habitatvernietiging gemaakt.

Kees Woutersen, *Fieras, rapíña y caza. Historia de la fauna de Aragón*. 127 bladzijden, 88 zwartwitafbeeldingen, 8 tabellen, 19 kaarten (2000). Uitgever Kees Woutersen, Publicaciones, C/Ingeniero Montaner 4-1°-C, Esp-22004 Huesca, Spanje. Het boek is te bestellen door storting van f 30,- inclusief f 5,- verzendkosten (in Nederland) op girorekening 142 224 ten name van Natura Aragón, J. van Striplein 67, 1816 NV Alkmaar, onder vermelding van 'Historie fauna Aragón' en adres.